

**Statut Urządzający Starozakonnych w Wolnym Mieście Krakowie i Jego Okręgu
z 1817 r.**

**Dziennik Rozporządzeń Rządowych Wolnego, Niepodległego i Ściśle
Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu z 1817 r.**

nr 1358

STATUT
URZĄDZAJĄCY
STAROZAKONNYCH
w WOLNEM MIEŚCIE
KRAKOWIE I JEGO OKRĘGU.

Komisja Organizacyjna wzięwszy na uwagę stan obecnej cywilizacji mieszkańców miasta Krakowa i jego okręgu wyznania mojżeszowego, i ich cywilne stosunki, z klasą mieszkańców chrześcijan po wysłuchaniu Senatu, stanowi co następuje.

§ 1.

Od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, władze administracyjne znane pod imieniem kahałów są zniesionymi, a mieszkańcy żydzi będą na przyszłość podlegać dozorowi i władzy wójtów gmin.

[hasła: władza administracyjna, kahał, dozór bożniczy, wyznanie mojżeszowe, gmina żydowska, kompetencja wójta gminy]

§ 2.

Rabini będą mieć wyłączną władzę w tym, co się tyczy obrządków religijnych i czci. Rabini ci będą obieranemi co lat trzy, przez mieszkańców gminy żydowskiej, w obecności wyznaczonego w tym celu od rządu urzędnika administracyjnego; obiór aby był ważnym, winien być przez Senat zatwierdzonym.

[hasła: rabin, żydowskie obrzędy, wybór rabina, gmina wyznaniowa żydowska, urzędnik administracyjny, Senat Rządzący, zatwierdzenie wyboru rabina]

§ 3.

Rabini utrzymować będą w języku polskim dokładne protokoły wszelkich czynów religijnych, odbywanych w gminie z okoliczności urodzenia, małżeństw, rozwodów lub zejścia, będą mieli także dozór nad osobami, w domach prywatnych nauczającymi ich religii.

[hasła: obowiązek rabina, protokół, czynność religijna, akt stanu cywilnego, okręg bożniczy, akt urodzenia, akt małżeństwa, akt zgonu, wyznanie mojżeszowe, dozór bożniczy]

§ 4.

Po skończonych trzech latach, ciż sami rabini powtórnie obranemi być mogą. W razie zdarzonej śmierci rabina, przed upłynieniem lat trzech jego urzędowania, gmina temczasowo wybierze zastępcę.

[hasła: kadencja rabina, zastępstwo]

§ 5.

Gdyby który żyd chciał mieć dla własnej wygody, pozwolenie trzymania w domu swoim rodału (thora) dla odmawiania pacierzy, zapłaci takse piętnastu złotych polskich na fundusz szpitala żydowskiego swej gminy.

[hasła: żydzi, rodał, thora, taksa, fundusz szpitala żydowskiego, gmina żydowska]

§ 6.

Nie będzie wolno rabinom pod karą pieniężną 1000 złt. pol. i utratą urzędu, mieszać się w sposobie urzędowym pod jakim bądź pozorem, w sprawy należące do władz administracyjnych, sądowniczych lub policyjnych.

[hasła: rabin, kara pieniężna, utrata urzędu, kompetencja władzy publicznej, władza administracyjna, władza sądowa, władza policyjna]

§ 7.

Wolno będzie rabinom wyrokować w przedmiotach ściśle religijnych, wyroki te jednak mają być zapisywanymi na przełamanej karcie, w językach polskim

i żydowskim. W tym celu utrzymywanymi będą kosztem gmin tłumacze chrześcijanie przysięgli, mający wyroki rzeczzone przekładać na język polski przed ich ogłoszeniem, i poświadczając podpisem swoim zgodność takowego przekładu. – Osnowa w polskim języku zapisana będzie uważana za autentyczną. – Obowiązkiem także tłumacza będzie, urzędowe akta rabina w dobrym porządku utrzymować, co miesiąc Senatowi przez wójtów przysyłać wyciągi wydanych wyroków, a razem donosić o poczynionych nadużyciach.

[hasła: kompetencja rabina, wyrok, tłumacz przysięgły, osnowa wyroku, akta urzędowe rabina, Senat Rzządzający, wójt gminy, wyciąg wyroku, nadużycie]

§ 8.

Pierwszy obiór rabinów, nastąpi w trzy miesiące po ogłoszeniu niniejszej ustawy. – Ubiegający się o to miejsce, winni będą udowodnić przed urzędnikiem administracyjnym, obiorowi temu Prezydującym, że umieją czytać i pisać w języku polskim lub niemieckim, tudzież początki arytmetyki. – Po dziewięciu upłynionych latach, żyd chcący urząd rabina otrzymać, prócz udowodnienia umiejętności czytania, pisania w języku polskim i rachowania, winien będzie okazać świadectwo, odbytego kursu nauk w szkołach gimnazjalnych tutejszo krajowych lub zagranicznych.

[hasła: wybór rabina, gmina wyznaniowa żydowska, kandydat, urzędnik administracyjny, wymóg dla kandydata na rabina]

§ 9.

Przed zaczęciem każdego finansowego roku, będzie układany projekt rocznych składek, w Komitecie pod prezydencją urzędnika publicznego, wyznaczonego od Senatu, złożonym z rabina i dwóch żydów posiadających zaufanie gminy i od mieszkańców wybranych. – Składki te stanowić będą fundusz na opłacanie prowizji od długów kahalnych, i na umorzenie długów tychże, niemniej na pensje rabinów, tłumaczy chrześcijan, na utrzymanie szpitalów, łaźni publicznych, i inne wydatki gminy. – Gdy projekt taki otrzyma zezwolenie Senatu, będzie odesłany członkom Komitetu, końcem rozłożenia tego ciężaru wedle przepisanych zasad na wszystkich mieszkańców gminy żydowskiej. – Rozkład ten, pozyskawszy zatwierdzenie od Senatu, przesłany zostanie wójtom, z poleceniem skutecznienia poboru, wniesienia zebranych pieniędzy do kasy i zaspokojenia wydatków gminy. – Wszystkie składki, mocą wspomnionego rozkładu przez gminę żydowską opłacane, wpływać będą do kasy generalnej rządowej; kasjer pod oddzielną rubryką takowe percypować będzie, a za powiększenie swej pracy wynagrodzonym zostanie. – Żydzi przez swych dwóch deputowanych, mieć będą wpływ do zarządu funduszami, przeznaczonemi na

zaspokajanie publicznych ciężarów gminy. – Nie wolno więc jest rabinom pod karą pieniężną 1000 złp. i utracenia urzędu, robić samowolnych rozkładów, albo wymagać od mieszkańców gminy, żadnych innych poborów lub taks pod jakim bądź tytułem ani pozorem. – Od dnia pierwszego czerwca 1817 r. opłacany teraz przez żydów pobór od trunków ustanie, chybaży Komitet wyżej wzmiankowany uznał za potrzebne postanowić na to miejsce inny tej samej natury z uchyleniem wszelkich dotąd cierpianych uwolnień.

[hasła: projekt rocznych składek członków gminy żydowskiej, bilans przychodów i wydatków gminy żydowskiej, urzędnik publiczny, Senat Rządzący, rabin, żydzi, dług kahalny, zatwierdzenie projektu przychodów i wydatków gminy żydowskiej, władza administracyjna, obowiązek wójta gminy, Kasa Generalna Rządowa, obowiązek kasjera, wynagrodzenie kasjera, kara pieniężna, utrata urzędu rabina, podatek]

§ 10.

Gdyby rabin, lub którykolwiek inny żyd, poważył się własnowolnie wymagać przysięgi, lub ogłaszać klątw jakiej bądź natury (Charem) przeciw innemu żydowi, podpadnie karze kryminalnej na ten rodzaj występku prawami postanowionej. – Podpadnie podobnież kryminalnej karze rabin, któryby prześladował lub pobudzał do prześladowania żyda, zbliżającego się ubiorem, zwyczajami lub obyczajami do klasy chrześcijańskich mieszkańców.

[hasła: rabin, żydzi, cherem, kara, występki, prześladowanie żydów, podżeganie]

§ 11.

Mieszkańcy wyznania mojżeszowego, podzieleni będą na dwa obwody, to jest: na obwód Kazimierski przy Krakowie i obwód Chrzanowski w okręgu Wolnego Miasta. – Do pierwszego obwodu Kazimierskiego, należeć będą żydzi zamieszkali w przedmieściach Krakowa, składających część chrześcijańskich gmin X i XI, tudzież żydzi zamieszkali w gminach Kościelniki, Mogiła, Modlnicy, Balic, Rybny, Czernichowa, Liszek, Zwierzyńca i Pisar. – Do drugiego obwodu Chrzanowskiego należeć będą żydzi zamieszkali w mieście Chrzanowie, tudzież w wioskach składających gminy Bobrku, Jaworzna, Kościelca, Młoszowy, Poręby, Lipowca i Krzeszowic.

[hasła: żydzi, obwód kazimierski, obwód chrzanowski]

§ 12.

Wszelkie budowle gminne, jako to: synagogi, szpitale, łaźnie publiczne, będą pod bezpośrednim dozorem wójtów gmin chrześcijańskich, wedle ogólnych rozporządzeń od Senatu wydanych. – Utrzymywanie chorych, osłabionych lub niedołączonych w szpitalach, poruczone będzie prowizorom ich wyznania, od żydów wybranym, a od wójtów dozorowanym.

[hasła: synagoga, szpital żydowski, łaźnia żydowska, mykwa, dozór wójta gminy, rozporządzenie, Senat Rządzący, prowizor z bożnicy]

§ 13.

W sześć miesięcy po ogłoszeniu niniejszej ustawy, wszelkie szkoły publiczne żydowskie są zniesionemi. – Podlegać będzie karom, urządzeniami policyjnymi postanowionym, każdy nauczyciel w szkołach żydowskich nauczający, równie jak rodzice, dzieci swoje tamże posyłający. Wójt któryby to nadużycie cierpiał, będzie w urzędowaniu zawieszonym. – Pozwolono jednakże będzie dzieciom familią składającym, odbierać prywatną w domu rodziców instrukcją, równie jak żydom w jednymże domu mieszkającym.

[hasła: publiczna szkoła żydowska, kara, nauczyciel, zakaz nauczania, obowiązek wójta gminy, zawieszenie w urzędowaniu]

§ 14.

Wszelkie szkoły chrześcijańskie, otwartemi będą dla młodzieży żydowskiej; nauczyciele starać się będą z równą łagodnością z wszystkimi uczniami swojemi postępować, bez różnicy ich religijnego wyznania, winni owszem są zachęcać dzieci żydowskie, i surowe przedsiębrać środki, ażeby uczniowie wyznań chrześcijańskich uważali ich za godnych, udziału dawanych im nauk.

[hasła: szkoła chrześcijańska, nauczyciel dzieci żydowskich, prawo do równego traktowania dzieci żydowskich, równouprawnienie, zakaz dyskryminacji ze względu na religię (wyznanie)]

§ 15.

Z początkiem każdego półrocza, naczelnicy instrukcji publicznej, podawać będą Senatowi imienne listy wszystkich uczniów i żydów uczęszczających do szkół gminnych, gimnazjalnych bądź Uniwersytetu.

[hasła: obowiązek naczelników instrukcji publicznej, Senat Rządzący, imienna lista uczniów, żydzi]

§ 16.

Oprócz imion przy akcie religijnym nadanych, każdy żyd odbierze od rządu nazwisko rodzinne stałe, z ojca na syna przechodzić dziedzicznie mające, którego używać powinien w wszelkich czynnościach urzędowych czy publicznych, pod nieważnością czynu w razie przeciwnego postąpienia. – W sześć tygodni po ogłoszeniu niniejszej ustawy, ułożony będzie spis ludności żydowskiej z imienną listą nazwisk rodzinnych nadać się im mających. Żydzi mający już sobie od poprzednich rządów nadane nazwiska rodzinne, takowe zatrzymają. –

Po sporządzeniu ogólnej listy, mającej dać obraz całej ludności żydowskiej, i w której każda rodzina nazwiskiem od rządu nadanem oznaczona będzie, Senat wyda każdemu ojcu rodziny, lub każdej bezżennej osobie świadectwo, służyć mające za urzędowy dowód, że właściciel takowego jest mieszkańcem kraju tutejszego. Świadectwo to, ma obejmować opisanie osoby, wieku, profesji, stanu, lub zatrudnienia. Żaden żyd niemogący się wywieść takim świadectwem, niebędzie uznany za mieszkańca kraju Wolnego Miasta Krakowa, wójt obowiązany będzie stawić takowych za pierwszym i drugim postrzeżeniem do Wydziału Policji w Senacie, za trzecim zaś razem Sądowi Kryminalnemu dla wymierzenia kar § 20 postanowionych. – Do otrzymania paszportu, koncesji lub jakiego bądź innego użycia, winni będą żydzi za każdym razem okazywać uzyskane od Senatu świadectwo, w dowód, iż są tutejszo–krajowemi.

[hasła: żydzi, akt religijny, nazwisko rodzinne, spis ludności żydowskiej, Senat Rządzący, świadectwo, dowód urzędowy, obowiązek wójta gminy, Wydział Policji w Senacie, Sąd Kryminalny, kara]

§ 17.

Urzednicy cywilni, prawem do tego upoważnieni, utrzymywać będą księgi, świadczące urodzenie, małżeństwa, rozwody i zejścia żydów. Księgi te podlegają ogólnym rozporządzeniom. – Co się zaś tyczy zaręczyn czyli umów przedślubnych, żaden żyd nie może do nich przystępować, ani żaden urzędnik cywilny być obecnym dla nadania im prawnej ważności, dopóki przyszli małżonkowie niewywiodą się otrzymanem na to zezwoleniem wójta, który takowe onym na swoją odpowiedzialność wydawszy, doniesie o tym Senatowi. Zezwolenie to, nie może być wydanem, tylko pod następującymi warunkami:

- a) żeby osoby chcące wejść w związki małżeńskie, miały wiek prawem cywilnym oznaczony, i dopełniły innych tamże przepisanych warunków.
- b) żeby przyszły małżonek okazał jaki pewny sposób do życia; to jest: iż posiada własność gruntową hipotekowaną, sprawne rzemiosło, jest kupcem, synem

majętnego kapitalisty (rentier), lub na koniec utrzymuje się jako rolnik, albo rękodzielnik (main d' oeuvre). Po upływie lat sześciu od ogłoszenia niniejszej ustawy, żaden młodzieniec żyd, nie otrzyma takowego zezwolenia, jeżeli oprócz powyżej wymienionych warunków nie okaże: iż umie czytać, pisać w języku polskim lub niemieckim i pierwsze początki arytmetyki. – Świadcstwa przełożonych nad szkołami, dostatecznymi będą do udowodnienia wymienionych dopiero umiejętności; – urzędnicy administracyjni pozwalający nieprawnych małżeństw, będą z urzędu złożonemi.

[hasła: obowiązek urzędnika cywilnego, księga akt stanu cywilnego gminy żydowskiej, zaręczyny, zezwolenie wójta gminy, obowiązek wójta gminy, Senat Rządzący, wymagania dla nupturientów, świadectwo, szkoła, urzędnik administracyjny, złożenie z urzędu]

§ 18.

Stanowi się za ogólne prawo, iż żydom zabroniono jest mieszkać po wsiach jeżeli nie sprawują osobiście jakiego rzemiosła, albo nie odbywają prac rolniczych uprawiając pole najmniej od pięciu morgów. – Zakaz ten od którego wyłączają się żydzi dzierżawiący młyny lub dochody z nabiółów, będzie w wykonanie wprowadzony z dniem 24 czerwca 1817 tak, iż żadna odwłoka nie będzie mogła być dozwoloną. – Wyrabianie i sprzedawanie tak hurtowe, jak częściowe, trunków upajających (boissons spiriteuxes) jest żydom po wsiach mieszkającym surowo zakazane. – Dla pewności wykonania tej ustawy, żydzi będą mogli nie tylko uzyskiwać częściowe grunta, obszerności najwięcej dziesięciu morgów chełmińskich, ale nadto brać takowe w dzierżawy wieczne bądź czasowe w dobrach narodowych i duchownych pod temiż co i chrześcijanie warunkami, jako też i w dobrach prywatnych właścicieli, którzyby im takowe wynajmować chcieli. – Będą także mogli dzierżawić całe folwarki w dobrach prywatnych, aby tylko żadna do nich robocizna przywiązana nie była. –

Gdyby zaś w folwarkach tych znajdowały się karczmy; propinacją przez chrześcijan sprawować obowiązkiem będą. – Dzierżawa tak wieczna jak czasowa całkowitych folwarków w dobrach narodowych i duchownych nie będzie jeszcze żydom dozwoloną. –

Lecz w lat dwanaście po niniejszej ustawie, rząd może jeżeli to za dobre być uzna nie tylko na dzierżawę tych dóbr zezwolić, lecz nawet dopuścić kupowania włości od prywatnych właścicieli. Z każdego stu morgów chełmińskich gruntu folwarcznego dóbr rządowych, Komisja do Urządzenia Praw i Powinności Włościańskich postanowiona, będzie obowiązana oddzielić dziesięć morgów chełmińskich mających być przyznaniem więcej dającemu na publicznej licytacji, do której równie chrześcijanie jak żydzi dopuszczonemi będą. Z końcem miesiąca maja 1817 roku każdy żyd na wsi mieszkający, który dotąd nie żył z rzemiosła, ani z uprawiania roli, będzie obowiązany oświadczyć piśmiennie wójtowi sposób jakim się utrzymywać, i gdzie zamieszkiwać nadal zamyśla. Żydzi postępujący przeciw zakazowi mieszkania

po wsiach, odstawianemi będą przez wójtów za pierwszym i drugim spostrzeżeniem do Wydziału Policji w Senacie, za trzecim zaś razem do Sądu Kryminalnego po kary § 20 oznaczone.

[hasła: zakaz zamieszkiwania żydów na wsi, wyłączenia od zakazu, zakaz propinacji dla żydów na wsi, dzierżawa, dobra narodowe, dobra duchowne, dobra prywatne, Komisja do Urządzenia Praw i Powinności Włościańskich, morgi chełmińskie, licytacja publiczna, obowiązek żydów, obowiązek wójta gminy, Wydział Policji w Senacie, Sąd Kryminalny, kara]

§ 19.

Kontrakty pomiędzy właścicielami włości a żydami, na więcej lat o dzierżawę sprzedaży trunków upajających częstkowej, czy hurtowej, piśmiennie zawarte, utracając ważność swoją, ustaną z dniem 24 czerwca 1817 roku, i nie będą mogły służyć za pozór do wyłamywania się od niniejszej ustawy.

[hasła: kontrakt dzierżawy propinacji, forma pisemna, właściciel nieruchomości, żydzi]

§ 20.

Każdy żyd któryby od dnia 24 czerwca r. b, wbrew niniejszej ustawie trudnił się na wsiach częstkową czy hurtowną sprzedażą trunków upajających, jako to: wódki, piwa i miodu, ulegnie karze cielesnej, którą Wydział Policji w Senacie wyrzecz, jako to: za pierwszą razą ośmiodniowe więzienie, za drugą razą piętnastodniowy areszt, zaostrozony postem co drugi dzień o chlebie i wodzie. – Za trzecią zaś razą będzie oddanym do Sądu Kryminalnego, jako bez poprawy przestępca rozkazów rządowych. – Dziedzic dożywotnik, czy posiadacz, trzymający wieś dzierżawą lub w zastawie, zapłaci za pierwszy raz, karę pieniężną złotych polskich pięćset, za drugi złotych polskich tysiąc, za trzeci zaś oprócz kary pieniężnej tysiąca złotych polskich, utraci prawo propinowania na rok jeden, z której dochód do kasy publicznej przypadnie. Donoszący dostanie połowę kary pieniężnej, wójt zaś któryby w gminie swojej cierpiał takie nadużycie, będzie przez miesiące trzy w sprawowaniu urzędu zawieszonym.

[hasła: zakaz propinacji dla żydów na wsi, kara cielesna, Wydział Policji w Senacie, kara więzienia, kara aresztu zaostrozona postem, Sąd Kryminalny, dziedzic dożywotni, dzierżawca, zastaw, kara pieniężna, utrata prawa propinacji, dochód z propinacji, kasa publiczna, obowiązek wójta gminy, zawieszenie w sprawowaniu urzędu]

§ 21.

W Stolicy tutejszego kraju wolność używania wszelkich gałęzi przemysłu, a nawet sprzedaży trunków upajających częstkowej czy hurtowej, dozwoloną będzie żydom w tym samym sposobie jak chrześcijanom, w obrębie wyłącznie do ich zamieszkania oznaczonym, pod wyraźnym jednakże warunkiem, iż żydzi kupiectwem bawiący się, podlegać będą tym samym rozporządzeniom, jakie dla kupców chrześcijan postanowionemi zostaną, tudzież że będą obowiązani utrzymywać księgi swoje w języku polskim. – Sprzedaż jednak ozdób i szat religijnych z kościołów chrześcijańskich, zakazuje się onym. – W całej rozległości miast Chrzanowa i Nowej Góry żydzi używać będą tych samych praw i prerogatyw, jakie im są dozwolone przy Krakowie w obwodzie do zamieszkania pozwołonym. – Czynności także wekslarskie czyli zmiana pieniędzy są żydom dozwolone, w całym nawet obrębie miasta i przedmieść.

[hasła: przywileje żydowskie, przemysł, propinacja, kupiec, księgi handlowe, zakaz sprzedaży przez żydów ozdób i szat religijnych z kościołów chrześcijańskich, czynności wekslowe]

§ 22.

Żydzi z okręgu Wolnego Miasta Krakowa, będą mogli zamieszkiwać w przedmieściu Kaźmierzem Katolickim i Kaźmierzem Żydowskim zwanem, i tamże prowadzić handel bez wszelkiej różnicy, pomiędzy dwoma mostami Wisły na prawą i lewą, z wyjątkiem tylko, iż w ulicy Wiślaną zwanej nie będą mogli nabywać własności. – W całej przestrzeni tego zakresu, mogą nabywać domy, równie jak przedsiębrać uprawę gruntów, własności nieruchomości. – Dla wygody żydów ze wsiów przybywających w dnie jarmarczne, Senat wyda na pewną oznaczoną liczbę lat, sześć konsensów, na sprzedaż częstkową trunków w przedmieściach żydom tamże osiąść mającym. – Liczba ta sześciu szynkowniów żydowskich na wszystkie razem wzięte przedmieścia, nie będzie mogła być powiększoną ani zmniejszoną.

[hasła: Kazimierz Katolicki, Kazimierz Żydowski, przywileje żydowskie, handel, Senat Rządzący, konsens, przywilej propinacji]

§ 23.

Żeby żydzi stając się krajowi użytecznemi, i zbliżając się do obyczajów powszechnych, innych klas obywateli mogli uzyskiwać szczegółowe pozwolenia do zamieszkiwania w mieście Krakowie i jego przedmieściach, tudzież nabywania domów na własność. – Pozwolenia takie wydanemi będą:

a) kupcom okazującym własność wartości pięćdziesiąt tysięcy złotych polskich w towarach, gdy udowodnią, iż prowadząc handel ciągle przez lat sześć, zachowali swój kredyt, że księgi ich były w dobrym porządku utrzymowanymi, że posyłali dzieci swoje do szkół chrześcijańskich, i jeżeli się obowiązują one do Gimnazjum Wolnego Miasta posyłać.

b) żydom udowodniającym założenie w zakresie do zamieszkiwania dozwolonym, jakowej rękodzielni albo fabryki, pracowanie w niej osobiste i z swoimi robotnikami przez przeciąg lat sześciu, jeżeli okażą że posyłali dzieci swoje do szkół chrześcijańskich w gminie, i obowiązują się co do przyszłej edukacji one do szkół publicznych gimnazjalnych posyłać.

c) artystom wsławionym, albo robiącym wynalazki dobru publicznemu szczególnie użyteczne.

d) wszystkim tym którzy dopełniwszy warunków § 28 zastrzeżonych, przypuszczonemi będą do praw politycznych obywatelstwa.

Każdy żyd chcący mieszkać w mieście lub przedmieściach poza okres im wyznaczony, winien będzie ubierać się w tym samym kształcie jak chrześcijanie, bez żadnego zewnętrznego znaku któryby go od innych obywateli odróżniał. – Ojcowie rodziny nie mogą przy sobie trzymać jak tylko osoby do rodziny należące, to jest żonę, dzieci nieożenione, i służących swoich. – Ojciec jednak lub matka gospodarza domu, mogą z niem mieszkać, jeżeli wiek ich sześćdziesiąt letni wymaga pomocy, lub jeżeli są bez sposobu utrzymania się. – Każda zaś osoba otrzymując pozwolenie mieszkania poza okresem wyznaczonym mojąszowym oznaczonym, obowiązana będzie ubiór żydowski porzucić.

[hasła: pozwolenie na zamieszkanie żydów w Krakowie i jego przedmieściach, pozwolenie na nabycie nieruchomości przez żydów, kupiec, handel, księgi handlowe, fabrykant, artysta, wynalazca, ubiór żydowski]

§ 24.

Wszelka sprzedaż w mieście i przedmieściach zakazuje się żydom, wyjąwszy dni jarmarków, i sprzedaż tandytową przy ratuszu miejskim. – Na targach każdotygodniowych żydzi same tylko artykuły żywności sprzedawać mogą. Na dwóch zaś jarmarkach walnych, oznaczonych w miesiącach maju i wrześniu, sprzedaż wszelkich towarów będzie im dozwolona. – Od tego jednak zakazu wyłączają się żydzi otrzymujący pozwolenie mieszkania w mieście Krakowie i jego przedmieściach poza okresem na mieszkanie żydów przeznaczonym.

[hasła: sprzedaż przez żydów, sprzedaż tandytowa, sprzedaż żywności, pozwolenie na zamieszkanie żydów w Krakowie i jego przedmieściach]

§ 25.

Dla ułatwienia żydom środków wydoskonalenia się w sztukach, rzemiosłach i rękodziełach, wszyscy fabrykanci, rzemieślnicy i rękodzielnicy, przyjmować będą na naukę żydów chcących się kształcić przy ich warsztatach.

[hasła: nauczanie żydów, sztuka, rzemiosło, rękodzieło, fabrykant, rzemieślnik, rękodzielnik]

§ 26.

Od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy, nie będzie wolno żadnemu żydowi pojedynczo, czy z rodziną z obcych krajów przychodzącemu osiadać w tym wolnym kraju, dopóki się nie oświadczy iż chce być rolnikiem, albo nie udowodni iż jest usposobionym artystą, rzemieślnikiem, lub uczonym w umiejętnościach wyższych (sciences exactes). Pozwolenie to od Senatu tylko udzielonem być może. – Żydzi przybywający w własnych doczynieniach, i na czas ograniczony, powinni wykazać w Urzędzie Dyrekcji Policji paszportami potrzebę znajdowania się w kraju Wolnego Miasta. Urząd zaś policji może w miarę ich doczynień pozwolić dłuższego pobytu.

[hasła: cudzoziemiec, żydzi, rolnik, artysta, rzemieślnik, uczony, Senat Rządzący, Urząd Dyrekcji Policji, paszport, pozwolenie na pobyt]

§ 27.

Żydzi mogą używać w domach swoich chrześcijan, w dniu Sabatu i świąt żydowskich w których im religia zakazuje trudnienia się sprawami domowymi. W rok po ogłoszeniu niniejszej ustawy, nie będzie im wolno po miastach trzymać w usługach swoich chrześcijan, podobnie żydzi rolnicy, od dnia 24 czerwca 1818 roku, nie będą mogli trzymać do pomocy robotników ani czeladzi chrześcijan wyjąwszy dnie dopiero wymienione.

[hasła: służba, robotnik, czeladź, święta żydowskie]

§ 28.

Do używania praw obywatelskich, a razem do nabywania wszelkich własności nieruchomości będą przypuszczonemi:

a) żydzi poświęcający się umiejętnościom jako to: profesorowie publiczni, doktorowie Akademii, równie i ci, którzy podobnie stopnie w obcych krajach otrzymali.

b) artyści oddający się pięknym sztukom i umiejący czytać w języku polskim i niemieckim, jeżeli za zezwoleniem Senatu zamieszkali przez lat sześć pomiędzy obywatelami chrześcijanami, w mieście Krakowie lub jego przedmieściach, i jeżeli przez ten przeciąg czasu dali dowody dobrego sprawowania się i publicznej użyteczności.

c) ci którzy odkryciem jakim lub szczególnie użytecznym wynalazkiem, przyłożyli się do ogólnego dobra i dopełnili innych warunków pod b.) zastrzeżonych.

d) kupcy i fabrykanci wspomnieni w § 23 jeżeli umieją czytać i pisać w języku narodowym lub niemieckim, jeżeli zamieszkali przez lat sześć w mieście Krakowie lub jego przedmieściach pomiędzy chrześcijanami; jeżeli udowodnią iż przez ten przeciąg czasu utrzymowali fabrykę, lub prowadzili handel z zachowaniem kredytu, i jeżeli dopełnili względem dzieci swoich obowiązków, w tymże paragrafie przepisanych.

[hasła: prawa obywatelskie, nabycie własności nieruchomości, profesor, doktor, artysta, Senat Rządzący, wynalazca, kupiec, fabrykant, fabryka, handel, dziecko żydowskie]

§ 29.

Żydzi podlegać będą tak jak chrześcijanie, wszelkim ciężarom pieniężnym i osobistym jakich potrzeby kraju od mieszkańców jego wymagają. – Dla ustanowienia doskonałej równości pomiędzy mieszkańcami tego wolnego kraju, bez względu na wyznawaną religię, wszelkie podatki które Żydzi wyłącznie i bez przyłożenia się chrześcijan opłacali, równie jak podatki płacone przez Żydów, a opierające się na ceremoniach religijnych na zawsze uchylonemi będą. – Podług tej zasady pobór od mięsa koszerne i szpilkowe ustaną z dniem pierwszym grudnia 1817 roku.

[hasła: podatki żydowskie, koszerne, szpilkowe]

§ 30.

Zgromadzenie Reprezentantów mające być zwołanem w miesiącu grudniu 1817 nowemi podatkami wynagrodzi uchylone, które w tym celu poleca mu się zaprowadzić:

a) podatek przemysłowy, w którego rozkładzie jednakowych zasad tak co do chrześcijan, jak i Żydów trzymać się będzie.

b) podatek gruntowy w mieście i przedmieściach wedle zasad przyjętych w Rządzie Austriackim.

[hasła: Zgromadzenie Reprezentantów Wolnego Miasta Krakowa, podatki żydowskie, podatek przemysłowy, podatek gruntowy, Rząd Austriacki]

§ 31.

Żydzi nie przestaną opłacać w miejscu uchylonych w § 29 podatków, kwotę zł. pol. pięć tysięcy trzysta, co miesiąc aż do dnia ostatniego listopada r. b. Od dnia pierwszego grudnia 1817 roku, Żydzi płacić tylko będą połowę tej sumy to jest zł. pol. dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt co miesiąc na rachunek nowych podatków i pod następującymi warunkami. – Gdyby nowe podatki które Żydzi płacić winni będą, na zaopatrzenie potrzeb krajowych okazały się większemi, Żydzi obowiązani będą dopełnić za przeszłość sumę nowych podatków, rozrachowaną na każdy miesiąc. W przeciwnym zaś razie Senat wynagrodzi im przewyżkę nadpłaconą w ten sposób: od dnia pierwszego czerwca roku bieżącego, aż do dnia w którym nowe podatki zaprowadzonemi zostaną, Skarb Publiczny zwracać będzie Żydom kwotę, o jaką suma awansowana wyższą się być okaże od sumy z podatków na nich miesięcznie przypadających. – Wypłaty z tego wynagrodzenia wynikające, podzielonemi będą na terminy tylomiesięczne, ile miesięcy upłynie od dnia pierwszego czerwca 1817 aż do dnia od którego nowe podatki zaczynać się mają.

[hasła: podatki żydowskie, niedopłata podatku, nadpłata podatku, Senat Rządzący, Skarb Publiczny, zwrot nadpłaconego podatku]

[Podpisy] Reibnitz, Miączyński, Sweerts-Spork.